

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/100/2025
Identifikačné číslo spisu:	2122207834
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2122207834.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. G., narodeného XX. X. XXXX, V., E. XXXX/XX L., proti žalovanej H. C. G.V., narodenej XX. E. XXXX, V., Y. M. XXXX/X, zastúpenej JUDr. Milošom Chrenkom, advokátom, Trnava, Hlavná 25, o zaplatenie 63.378,78 eur, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 19C/52/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 04. decembra 2024, sp. zn. 24Co/125/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 19C-52/2022-154 z 15. mája 2024 žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Právne vec posúdil s poukazom na § 161 ods. 1 a § 203 ods. 1 písm. c) zák. č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 39a, § 420 ods. 1, § 442 ods. 1, § 482 ods. 1 zák. č. 40/1964Zb., ďalej len „Občianskeho zákonníka“ a po vecnej stránke skonštatoval, že z uznesenia súdu prvej inštancie vydaného prostredníctvom notárky E. L. B.Ľ., č. k. 11D/90/2019, Dnot 108/2019 dňa 21.11.2019 zistil, že v konaní o dedičstve po poručiťke Y. G. bola určená všeobecná hodnota majetku 96.871,07 eura; výška dlhov 20.246,36 eura; čistá hodnota dedičstva 76.624,71 eura. V konaní bola schválená dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva tak, že všetok majetok (nehnuteľnosti v kat. území Trnava; bežné účty; osobné motorové vozidlo; nákladné vozidlo; obchodný podiel) nadobudla C. G.Á. - dcéra poručiťky, bez povinnosti peňažnej výplaty ustupujúcemu spoludedičovi L. G. - synovi poručiťky. Proti rozhodnutiu bolo možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 7.12.2019. Následne dôvodil, že žalobca sa v danom spore domáhal náhrady škody a ušlého zisku, keď mal za to, že žalovaná využila jeho tieseň, jeho psychické rozrušenie spôsobené úmrtím matky, psychickú chorobu, ako aj naivitu a presvedčila ho, aby jej dohodou prenechal dedičstvo po matke v snahe sa obohatiť na úkor žalobcu, čím mu spôsobila škodu, ktorá spočívala v strate majetku, ktorý by inak získal a z dôvodu nárastu hodnoty nehnuteľností sa

žalobca domáhal i ušlého zisku.

1.2. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že medzi stranami nebolo sporné že dňa 21.11.2019 bola v dedičskom konaní po neb. matke žalobcu a žalovanej Y. G.V. uzavretá dedičská dohoda na základe ktorej nadobudla dedičstvo žalovaná bez povinnosti výplaty ustupujúcemu spoludedičovi - žalobcovi. Sporné bolo, či žalovaná vyvíjala nátlak resp. použila lešť pri uzavretí dohody v dedičskom konaní, či uviedla žalobcu do omylu. Vo veci bola tiež sporná existencia zákonných predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu a existencia ušlého zisku žalobcovi. Dôkazné bremeno zaťažovalo v predmetnom spore žalobcu.

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť. Žalobca v konaní tvrdil, že dohoda o dedičstve je v zmysle § 39a Občianskeho zákonníka absolútne neplatná, keď žalovaná využila jeho tieseň a psychické rozrušenie a dopustila sa úžery. Súčasne tvrdil, že žalovaná ho pri uzatváraní dohody uviedla do omylu. Následne sa však žalobou domáhal náhrady škody a ušlého zisku. Ako vyplýva z § 161 ods. 1 a § 203 ods. 1 písm. c) CMP predmetné rozhodnutie - dohoda o vyporiadaní dedičstva, je rozhodnutím súdu v nesporovom konaní. Preto, podľa názoru prvoinštančného súdu, nie je namieste domáhať sa neplatnosti takejto dohody žalobou, ako tomu je v tomto prípade, nakoľko v prípade, ak by súd žalobe vyhovel došlo by k reparácii súdneho rozhodnutia vydaného v dedičskom konaní, čo je neprípustné. Predmetná žaloba totiž smerovala cez inštitút náhrady škody k vyplateniu žalobcu z predmetu dedičstva z dôvodu neplatnosti uzavretej dedičskej dohody, ktorú otázku si súd mal v tomto konaní (podľa žalobcu) riešiť ako otázku predbežnú. Súd je toho názoru, že ani v prípade preukázania dôvodov pre ktoré považoval žalobca dohodu uzavretú v konaní o prejednaní dedičstva za neplatnú (tieseň, psychické rozrušenie, uvedenie do omylu) nie je možné dospieť k záveru, že by dedič, ktorý nadobudol dedičstvo porušil právnu povinnosť, teda, že je splnený jeden zo základných zákonných zodpovednostných predpokladov. V danej veci napokon uvedené tvrdenia žalobcu o tom, že žalovaná využila jeho tieseň a psychické rozrušenie, uviedla ho do omylu, ani neboli preukázané. Neobstojí ani tvrdenie žalobcu, že konanie žalovanej bolo aj v hrubom rozpore s dobrými mravmi, keď súd (prostredníctvom povereného notára ako súdneho komisára) v uznesení o dedičstve schválil dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva, ak neodporuje zákonu alebo dobrým mravom (§ 482 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného vyplýva, že notár pred schválením dohody posudzuje či je v súlade so zákonom a či nie je v rozpore s dobrými mravmi. V danom prípade notár dohodu o vyporiadaní dedičstva schválil. Súd v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že žalobca nevyužil svoje právo podať odvolanie voči rozhodnutiu v dedičskom konaní (odvolanie bolo prípustné) i na skutočnosť, že predmetnú žalobu podal po viac ako 4-och rokoch od uzavretia dohody. Čo sa týka nároku na zaplatenie ušlého zisku, v zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ušlý zisk predstavuje to, čo poškodenému ušlo v dôsledku spôsobenia škody; inak povedané, že v dôsledku spôsobenia škody nedošlo k zväčšeniu (rozmnoženiu) majetku, hoci sa to pri predpokladanej činnosti dalo očakávať. Nakoľko v danej veci žalobca nepreukázal vznik, spôsobenie škody, existenciu majetku, ktorý by sa mohol rozmnožiť, nevznikol mu ani nárok na ušlý zisk.

1.4. Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie nie je viazaný právnym posúdením žalobu, zaoberal sa i tým, či na základe tvrdeného skutkového stavu uplatnený nárok na zaplatenie sumy 38.312,35 eur (uplatnený titulom náhrady škody) a na zaplatenie sumy 25.066,43 eur (uplatnenej titulom ušlého zisku) nepatrí žalobcovi iným titulom, avšak dospel k záveru, že žalobcovi uplatnený nárok nepatrí ani z iného právneho titulu, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.5. Súd prvej inštancie v závere odôvodnenia svojho rozhodnutia taktiež nepripustil návrh zástupcu žalobcu na vykonanie dôkazu - vyžiadanie výpisu z účtov z bánk na preukázanie rozporu konania žalovanej s dobrými mravmi, a to z toho hľadiska, že disponovala finančnými prostriedkami matky a tieto vybrala pred dedičským konaním a privlastnila si ich bezdôvodne, keď s poukazom na právny názor súdu uvedený v bode 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia, akýkoľvek výsledok takéhoto dokazovania by nemal žiadny vplyv na rozhodnutie vo veci. Súd nevykonával ani dokazovanie navrhované zástupcom žalobcu - výsluch žalobcu, keď žalobca sa nedostavil na pojednávanie dňa 15.5.2024 bez dôležitého dôvodu (podľa vyjadrenia zástupcu žalobcu na pojednávaní dňa 3.4.2024 práceneschopnosť žalobcu trvala do dátumu kontroly dňa 30.4.2024) napriek tomu, že pojednávanie dňa 3.4.2024 bolo

odročené za účelom jeho výsluchu. Zástupca žalobcu na pojednávaní dňa 15.5.2024 ospravedlnil neúčast žalobcu s odôvodnením, že zdravotné problémy žalobcu pretrvávajú, uvedené nepreukázal. Súd s poukazom na skutočnosť, že žalobca bol v konaní zastúpený advokátom upustil od vykonania tohto dôkazu a to i s poukazom na právny názor súdu uvedený v bode 9 odôvodnenia. Súd nevyhodnocoval listinné dôkazy - lekárske správy o vyšetreniach, resp. zdravotnom stave žalobcu, ktoré predložil zástupca žalobcu na preukázanie skutočnosti, že žalobca v čase kedy malo dôjsť k protiprávnemu konaniu žalovanej bol psychicky chorý, keď súd nedisponuje odbornými znalosťami na posudzovanie zdravotného stavu. V súvislosti s nárokom na náhradu trov konania uviedol, že rozhodnutia tunajšieho súdu č. k. 19C/52/2022-23 zo dňa 27.1.2023 ktorým súd priznal žalobcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 50% a na ktoré sa odvolával zástupca žalobcu vyplýva, že žalobca mal v tom čase pravidelný mesačný príjem vo výške cca 855,85 eur v čistom, pričom tento mesačný príjem výrazne presahoval sumu životného minima domácnosti žalobcu, ktorá je vo výške 234,42 eura. Po odpočítaní žalobcom uvedených výdavkov (výdavky spojené s bývaním 78,46 eur, lieky 15,- eur, hypotéka 220,65 eur) od jeho mesačných príjmov, zostala žalobcovi suma cca 541,74 eura. Súd tiež v rozhodnutí konštatoval, že žalobca vlastní byt v Bratislave (zariadený od mája 2022), v ktorom nebýva a z ktorého mohol dosahovať príjem z prenájmu vo výške minimálne 500,- eur mesačne, ktorú sumu mohol použiť na tvorbu úspor a ktorého príjmu sa dobrovoľne vzdáva. Súd dospel k záveru, že žalobcu nemožno považovať za osobu nemajetnú alebo sociálne slabú osobu, u ktorej by boli dané nepriaznivé majetkové pomery v rozsahu vyžadovanom na priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku. Súd však zohľadnil výšku súdneho poplatku (3.732,50 eur) a dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav žalobcu, ktorý bol uznaný invalidným v rozsahu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť viac ako 70% a preto dospel k záveru, že úhradu súdnych poplatkov vo výške 50% možno od žalobcu vzhľadom na jeho osobné a majetkové pomery spravodlivo požadovať. Zástupca žalobcu odôvodňoval aplikáciu ustanovenia § 257 Civilného sporového poriadku tým, že od rozhodnutia súdu o čiastočnom oslobodení od platenia súdnych poplatkov sa zlá finančná situácia ako aj zdravotný stav žalobcu zhoršil. Toto tvrdenie však zástupca žalobcu žiadnym spôsobom nepreukázal, napokon z odôvodnenia rozhodnutia súdu o oslobodení od platenia súdneho poplatku vyplýva, že finančná situácia žalobcu ani v tom čase nebola zlá (ako to tvrdí zástupca žalobcu), jeho príjem bol 855,85 eur v čistom. V čase rozhodnutia prvoinštančného súdu v predmetnej veci dňa 15.5.2024 nebol preukázaný iný príjem žalobcu ani priznanie štátnej dávky žalobcovi. Preto mal súd prvej inštancie za to, že v danej veci nie sú žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov procesne úspešnej žalovanej.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej „odvolací súd“) rozsudkom zo 04. decembra 2024 sp.

zn. 24 Co/125/2024 výrok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby potvrdil a vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 50% a súčasne priznal žalovanej voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 50 %.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súdom prvej inštancie zistený skutkový stav pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobcom uplatnených nárokov a pretože v celom rozsahu zdieľal i jeho právne závery vo veci, pričom sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia s odkazom na § 387 ods. 2 CSP skonštatoval správnosť jeho dôvodov a odkázal na správne odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od skutkových alebo právnych záverov súdu prvej inštancie odchýliť, pričom zároveň nezistil naplnenie žiadneho z odvolacích dôvodov uplatnených žalobcom a to nesprávny procesný postup, ani inú vadu, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia, vychádzajúc z relevantnej odvolacej argumentácie odvolateľa doplnil nasledovné:

2.2. V súvislosti s odvolacou námietkou, že strana sa nemôže domáhať neplatnosti dohody o vyporiadaní dedičstva, ktorá je rozhodnutím súdu v nesporovom konaní keďže by tým došlo k nepripustnej reparácii súdneho rozhodnutia vydaného v dedičskom konaní, pričom súd túto otázku nemohol v konaní riešiť ani ako predbežnú, s poukazom na § 489 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že pred schválením dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva musí súd skúmať, či neodporuje zákonu alebo dobrým mravom a až keď dospeje k záveru o splnení tejto

podmienky, predmetnú dohodu schválil. Argumentoval, že v danom prípade uznesením č. k. 11D/90/2019-73, Dnot 108/2019 z 21.11.2019 súd prvej inštancie prostredníctvom notárky E. H. B. určil všeobecnú hodnotu, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, pričom schválil dohodu dedičov (žalobcu a žalovanej) o vyporiadaní dedičstva tak, že celé dedičstvo nadobudla žalovaná bez povinnosti peňažnej výplaty ustupujúcemu spoludedičovi - žalobcovi. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňom 17.12.2019. Z uvedeného vyplýva, že súd schválením predmetnej dedičskej dohody zároveň judikoval jej platnosť a de facto i skutočnosť, že dohoda bola uzavretá slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne a zároveň, že neodporuje zákonu a ani dobrým mravom. Žalobca mohol predmetné rozhodnutie napadnúť v danom mimosporovom konaní o dedičstve podaním riadneho, prípadne aj mimoriadneho opravného prostriedku, čo ale v zákonnej lehote neurobil. Predmetné uznesenie je teda právoplatné s následkom záväznosti a zásadnej nezmeniteľnosti (§ 226 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) a nie je možné ho revidovať ani v danom skončenom mimosporovom konaní ani v inom sporovom konaní. Obdobný záver nižších súdom bol odobrený v uznesení NS SR sp. zn. 8Cdo/85/2019. V prípade súdom schválenej dedičskej dohody nemôže ísť o protiprávny úkon.

2.3. Vzhľadom k uvedenému nie je možné domáhať sa neplatnosti súdom schválenej dedičskej dohody a ani ako predbežnú otázku riešiť prípadnú neplatnosť predmetnej dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva ani v zmysle § 39a Občianskeho zákonníka z titulu úžery ani § 49a Občianskeho zákonníka z titulu omylu. Vyššie uvedené zároveň vylučuje vznik zodpovednosti žalovanej za škodu, ktorá mala vzniknúť žalobcovi v zmysle § 424 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti dobrým mravom.

2.4. Pre úplnosť odvolací súd dodal, že podmienkou vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 424 OZ je úmyselné konanie proti dobrým mravom, ktorým bola tretej osobe spôsobená škoda. Medzi úmyselným konaním proti dobrým mravom a škodou spôsobenou týmto konaním musí byť príčinná súvislosť. Na rozdiel od iných prípadov zodpovednosti za škodu nemusí byť porušená určitá právna povinnosť, stačí, keď žalobca, na ktorom leží v tomto smere dôkazné bremeno preukáže, že išlo o úmyselné konanie proti dobrým mravom.

2.5. Napriek skutočnosti, že rozhodnutia českých súdov nespádajú pod ustálenú rozhodovaciu súdnu prax, odvolací súd vzhľadom na identickosť dotknutej právnej úpravy odvolací súd poukázal na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 23Cdo 951/2011, podľa ktorého konanie, ktoré predpokladá ust. § 424 OZ síce neodporuje zákonu v užšom slova zmysle (por. § 39 OZ), ale poškodzuje záujmy účastníkov občianskoprávných vzťahov. Skutková podstata tak zahŕňa prípady výkonu práva smerujúcich úmyselne (zámerne) k tomu, aby bola inému spôsobená škoda (prípady tzv. šikany). Pritom platí, že nie je konaním proti dobrým mravom, ak sleduje výkon práva vlastný prospech konajúceho, a nie poškodenie iného. Konanie, ktoré smeruje k uskutočneniu výsledku, ktorý je zákonom predpokladaný, je konaním dovoleným aj v prípade, že jeho vedľajším následkom je prípadný vznik ujmy iného. Pokiaľ však niekto vykonáva svoje právo spôsobom, ktorý zámerne poškodzuje iného, ide o šikanózný výkon práva a teda o konanie proti dobrým mravom kedy výkon práva sa stáva výlučne prostriedkom k poškodeniu iného.

2.6. Vzhľadom k uvedeným právnym a teoretickým východiskám odvolací súd dospel k záveru, že spore nebola preukázaná zodpovednosť žalovanej za škodu vzniknutú žalobcovi spôsobenú úmyselným konaním žalovanej proti dobrým mravom tým, že žalovaná pristúpila k uzavretiu dvojstrannej dohody o vyporiadaní dedičstva spôsobom, že ona nadobudla celé dedičstvo (včítane pasív) a to bez povinnosti výplaty žalobcovi ako druhému z dedičov. Sledovala tým síce svoj vlastný prospech, avšak z ničoho nemožno vyvodiť, že zámerom bolo výlučne poškodenie žalobcu, ktorý podľa tvrdenia žalovanej sám takúto dedičskú dohodu navrhol, čo je podporené aj tým, že ju pred notárom uzavrel, podpísal a voči uzneseniu, ktorým bola schválená predmetná dedičská dohoda neuplatnil žiaden opravný prostriedok.

2.7. Odvolací súd akcentoval, že ani žalobca v konaní neunesol svoje dôkazné bremeno, keď ničím nepreukázal konanie žalovanej v rozpore s dobrými mravmi, konkrétne podľa tvrdenia žalobcu, že by využila jeho zlé citové rozpoloženie, menšiu sociálnu prispôbivosť, dôverčivosť, malú znalosť

sociálneho a právneho aspektu praktického života, využila tieseň žalobcu, jeho psychické rozrušenie spôsobené úmrtím matky, psychickú chorobu, naivitu. Treba dodať, že žalovaná poprela všetky tvrdenia žalobcu o tom, že na neho vyvíjala nátlak, aby jej celé dedičstvo ponechal, za čo mu sľubovala starostlivosť a pomoc. Žalobca pritom tieto svoje tvrdenia v konaní nepreukázal. Ďalej odvolací súd dodal, že predmetná dedičská dohoda nie je jednostranným úkonom žalovanej, ale jedná sa o dvojstranný právny akt uzavretý na základe zhodnej vôle oboch aktérov a to pred povereným notárom, ktorý stranám pred uzavretím dohody poskytol potrebné poučenie. Žalobca pritom ani netvrdí, že by pri uzatváraní dohody konal v duševnej poruche, ktorá by ho robila na tento úkon neschopným.

2.8. V súvislosti s odvolacou námietkou v rámci dokazovania súdu prvej inštancie (nevykonanie dôkazu - výsluchu žalobcu) - odvolací súd poukázal na bod 12. preskúmaného rozsudku, pričom poukázal na to, že žalobca sa nedostavil na pojednávanie dňa 15.5.2024 bez dôležitého dôvodu napriek tomu, že predchádzajúce pojednávanie dňa 3.4.2024 bolo odročené za účelom jeho výsluchu, pričom zástupca žalobcu na pojednávaní 15.5.2024 ospravedlnil neúčast' žalobcu s odôvodnením, že jeho zdravotné problémy pretrvávajú, uvedené však nepreukázal. Prvoinštančný súd pri upustení od výsluchu žalobcu zároveň poukázal aj na svoj právny názor, v dôsledku ktorého žalobu zamietol. Taktiež uviedol, že z obsahu zápisnice o pojednávaní dňa 3.4.2024 (č. l. 118 a n.) vyplýva, že na pojednávanie sa žalobca nedostavil, jeho neúčast' ospravedlnil právny zástupca tým, že klient je PN od 18.12.2023 a PN trvá do dátumu kontroly dňa 30.4.2024. Prvoinštančný súd predmetné pojednávanie odročil na 15.5.2024 s tým, že splnomocneného zástupcu žalobcu zaviazal zabezpečiť účasť žalobcu na pojednávaní a zároveň bol H. J. H. požiadaný o zaslanie správy, či zdravotný stav žalobcu mu dovoľuje zúčastniť sa súdneho pojednávania. Podaním zo dňa 13.5.2024 (č. l. 126) právny zástupca ospravedlnil neúčast' žalobcu na pojednávaní s tým, že zdravotné problémy žalobcu naďalej pretrvávajú, pričom ako dôkaz mali slúžiť pripojené lekárske správy žalobcu. Z lekárskej správy H. J. Z., J., ktorá je ešte zo dňa 23.2.2024, vyplýva, že pacient mal fraktúru rebier, stále má bolesti, udáva aj bolesti krku, chrbta aj ľavej ruky. Zo správy o RTG hrudníka žalobcu zo dňa 21.11.2023 vyplýva, že mal fraktúru rebier. Ošetrojúci lekár sa vyjadril, že žalobca bol na chirurgickej ambulancii ošetrovaný naposledy 21.2.2024, pričom o jeho aktuálnom zdravotnom stave nemal žiadne informácie. Na základe uvedeného tak súd prvej inštancie správne uzavrel, že pretrvávajúce takých zdravotných problémov žalobcu, ktoré by mu bránili zúčastniť sa pojednávania dňa 15.05.2024, prípadne práceneschopnosť žalobcu neboli v konaní preukázané. Vzhľadom na uvedené zastáva odvolací súd názor, že súd prvej inštancie nevykonaním výsluchu žalobcu za popísaných okolností nedopustil žiadneho nesprávneho procesného postupu, ktorým by znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobca sám svoj výsluch zmaril nedostavením sa na nariadené súdne pojednávanie bez preukázania prijateľného dôvodu. Pokiaľ žalobca v tejto súvislosti poukazuje na lekársku správu zo dňa 30.5.2024 (č. l. 164), z ktorej má vyplývať, že žalobca trpí silnými bolesťami, odvolací súd sa s týmto nestotožňuje. Zo správy bolo zrejmé iba to, že ku dňu 30.5.2024 žalobca deklaroval bolesti a obmedzenie pohybu v ľavom ramene a pocit mravenčenia. Nebolo teda preukázané, že by mu bolesť či obmedzenie pohybu ľavého ramena bránila v účasti na súdnom pojednávaní.

2.9. V rámci odvolacieho namietania splnených podmienok pre aplikáciu § 257 CSP odvolací súd uviedol, že základnou zásadou, ktorou sa ovláda rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania je vyjadrená v § 255 ods. 1 CSP. Výnimočné uplatnenie § 257 CSP prichádza do úvahy vtedy, ak prísna aplikácia ustanovení o náhrade trov konania by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiadúcej tvrdosti. Ustanovenie § 257 CSP teda predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Znamená, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu nahradiť trovy konania úspešnej strane. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí tvrdiť a preukázať strana inak povinná zaplatiť náhradu trov konania. Predmetné zákonné ustanovenie tak rozširuje prvky, ktoré majú strany viesť k výraznému zvýšeniu zodpovednosti nielen za výsledok, ale aj priebeh súdneho konania, najmä koncentráciu dokazovania. Aplikácia tohto ustanovenia musí preto zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu. Ustanovenie § 257 CSP pritom nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnej strane; vždy musí ísť celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym

okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči strane, a aby neodporovalo dobrým mravom. V tomto ustanovení je zároveň fixované moderačné právo súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania. Je výrazom toho, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom, pričom zákon stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru, než by plynul z dispozície právnej normy. Zákon vyžaduje na také rozhodnutie dve podmienky: musí ísť o dôvody hodné osobitného zreteľa a o výnimočné okolnosti, pričom výklad týchto podmienok je ponechaný na súdnej praxi a je potom vecou konkrétneho prípadu, či došlo k takým okolnostiam, ktoré môžu byť podkladom na rozhodnutie o zmiernení účinkov právnych noriem, ktoré upravujú náhradu trov konania. Žalobca (ako zistil prvoinštančný súd lustráciami) má aktuálne mesačný príjem v podobe invalidného dôchodku vo výške 382,20 eur, na účtoch mal sumu 910,25 eur, od 1.3.2023 je nezamestnaný. Z pripojeného rozhodnutia ÚPSVaR zo dňa 13.5.2024 (č. l. 165) je zrejmé, že dávka v hmotnej núdzi mu nebola priznaná, pretože jeho príjem prekračoval zákonom stanovený limit. Žalobca dlhodobo trpí závažným psychickým ochorením (paranoidnou schizofréniou) a má priznanú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť až 75 %, čo značne znižuje možnosti jeho zamestnania. Je výlučným vlastníkom bytu v Bratislave. Odvolací súd okrem uvedených pomerov žalobcu považoval za potrebné zohľadniť aj výnimočnú okolnosť danej veci, že v dedičskom konaní po neb. matke sa žalobca vzdal bez povinnosti výplaty v prospech žalovanej celého svojho dedičského podielu (polovice z čistej hodnoty dedičstva 76.624,71 eur). Preto na základe uvedených skutočností by bolo podľa názoru odvolacieho súdu zaviazat' žalobcu na zaplatenie trov konania žalovanej zastúpenej v konaní advokátkou neprimerane tvrdé. Avšak na druhej strane nemožno konštatovať, že žalobca by bol úplne nemajetnou osobou v hmotnej núdzi a preto by nebolo spravodlivé aby žalovanej, ktorá sa v predmetnom konaní dôvodne bránila voči, podľa výsledku sporu, nedôvodne podanej žalobe žalobcu, nebola náhrada trov priznaná vôbec, ako sa toho domáhal žalobca. Odvolací súd ustálil, že v danom prípade boli dané dôvody hodné osobitného zreteľa a také výnimočné okolnosti prípadu, ktoré s použitím § 257 CSP odôvodňovali čiastočné nepriznanie náhrady trov v konaní úspešnej žalovanej v rozsahu 50%. Vzhľadom k tomu sa odvolací súd nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky aplikácie § 257 CSP na rozhodnutie o náhrade trov konania, odôvodňujúce výnimočné nepriznanie náhrady trov konania žalovanej, v dôsledku čoho bolo potrebné zmeniť výrok II. preskúmaného rozsudku. Záverom konštatoval, že ostatné odvolacie námietky nepovažoval pre rozhodnutie vo veci samej za rozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP a § 262ods. 1 CSP).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v rozsahu zamietnutia žaloby dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodil s poukazom na § 420 písm. f) CSP. Uvedený procesný nedostatok videl v procese dokazovania, konkrétne v tom, že žalobca v prvoinštančnom konaní navrhoval súdu vykonať listinné dôkazy v podobe lekárskeho správ o vyšetreniach, resp. zdravotnom stave žalobcu, ktoré predložil zástupca žalobcu na preukázanie skutočnosti, že žalobca v čase kedy malo dôjsť k protiprávnemu konaniu žalovanej bol psychicky chorý. Poukázal na bod 13. rozsudku súdu prvej inštancie a § 206 CSP, pričom dôvodil, že súd prvej inštancie mal nariadiť znalecké dokazovanie, prípadne minimálne odborné vyjadrenie. Vzhľadom na uvedené mal za to, že bol naplnený dovolací dôvod, keďže podľa jeho názoru išlo o významný dôkaz, ktorý mal a mohol preukazovať platnosť právneho úkonu, t. j. dohody o dedičstve, nakoľko práve toto bola skutočnosť, na ktorej žalobca založil svoj procesný útok, keďže naliehal, že dohoda o dedičstve je neplatná z dôvodu, že nebola uzatvorená v intenciách § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Argumentoval, že v čase uzatvorenia dohody bol žalobca psychicky chorý, čo bolo rozhodnou skutočnosťou pre posúdenie platnosti dohody o dedičstve. Navrhovaný dôkaz súd vyhodnotil jedinou vetou, dovolateľ tvrdil, že sa zbavil povinnosti konštatovaním o nekompetentnosti rozhodovať a posudzovať zdravotný stav. Ďalej uviedol, že súd na jednej strane odmietol vykonať jeho dôkaz a na strane druhej si vyžiadaval na vlastný podnet informácie o žalobcovi, ktorý sa na pojednávanie nedostavil. Namietal neprípustenie výsluchu žalobcu. Dovolateľ zastáva názor, že súd prvej inštancie by dospel k záveru, že dohoda o dedičstve je neplatná, ak by vykonal navrhované dôkazy, že žalobca ju neuzatvoril platne - vážne, určite a ani s

porozumením. Žalobca mal za to, že súd sa jeho argumentáciou vôbec nezaoberal, podľa jeho mienky sa zaoberal preukázaním opaku, ktorý tvrdil žalovaný, napriek rovnosti strán sporového konania. Ďalej poukázal na body 12. a 13. rozsudku súdu prvej inštancie o nepripustení navrhovaných dôkazov. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v časti výroku o zamietnutí žaloby zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne aby rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie; priznať žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná, ktorá uviedla, že žalobcovo dovolanie považuje za vecne a obsahovo nedôvodné, preto žiadala dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b) CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal procesný postup súdov, ktorým tieto odmietli vykonať ním navrhované dôkazy, ktoré boli pre rozhodnutie vo veci významné (kľúčové), nakoľko mali preukazovať neplatnosť právneho úkonu - dohody o dedičstve (§37 ods. 1 Občianskeho zákonníka), na ktorej žalobca založil svoj procesný útok, čím v postupe súdov došlo vo vzťahu k nemu k „denegatio iustitiae“.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na

neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12.1. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmatečnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

12.2. So zreteľom na vyššie uvedené, vec prejednávajúci senát pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

12.3. Ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 168/2019 z 21. novembra 2019, uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 29/2019).

12.4. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného

rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2021, sp. zn. 5Cdo/107/2019).

13. V danej veci predmetom konania bol nárok žalobcu na náhradu škody (právne posúdenie uplatneného nároku je vždy vecou konajúceho súdu v zmysle zásady „iura novit curia“), pričom žalobca svoj nárok odvodzoval z ním tvrdenej neplatnosti dohody o vyporiadaní dedičstva, ktorá bola schválená súdom v dedičskom konaní, avšak ktorú mal žalobca (podľa jeho tvrdení) uzavrieť v duševnej poruche, ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným (§38 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ako aj s využitím jeho tiesne, psychického rozrušenia zo smrti matky zo strany žalovanej, ktorá ho presvedčila, aby jej dohodou prenechal celé dedičstvo po ich matke. Súd nižších inštancií žalobu zamietli predovšetkým (prioritne) z dôvodu, že žalobca sa „nemôže domáhať neplatnosti dohody o vyporiadaní dedičstva, ktorá bola rozhodnutím súdu v nesporovom konaní, keďže by tým došlo k neprípustnej reparácii súdneho rozhodnutia vydaného v dedičskom konaní, pričom súd túto otázku nemohol v konaní riešiť ani ako predbežnú“. Zhodne uviedli, že „pred schválením dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva musí súd skúmať, či táto neodporuje zákonu alebo dobrým mravom a až keď dospeje k záveru o splnení tejto podmienky, predmetnú dohodu schváli“. Súd ďalej poukázali na to, že „V danom prípade uznesením č. k. 11D/90/2019-73, Dnot 108/2019 z 21.11.2019 súd prvej inštancie prostredníctvom notárky JUDr. Martiny Zaťkovej určil všeobecnú hodnotu, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, pričom schválil dohodu dedičov (žalobcu a žalovanej) o vyporiadaní dedičstva tak, že celé dedičstvo nadobudla žalovaná bez povinnosti peňažnej výplaty ustupujúcemu spoludedičovi - žalobcovi. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňom 17.12.2019. Z uvedeného vyplýva, že súd schválením predmetnej dedičskej dohody zároveň judikoval jej platnosť a de facto i skutočnosť, že dohoda bola uzavretá slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne a zároveň, že neodporuje zákonu a ani dobrým mravom. Žalobca mohol predmetné rozhodnutie napadnúť v danom mimosporovom konaní o dedičstve podaním riadneho, prípadne aj mimoriadneho opravného prostriedku, čo ale v zákonnej lehote neurobil. Predmetné uznesenie je teda právoplatné s následkom záväznosti a zásadnej nezmeniteľnosti (§ 226 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) a nie je možné ho revidovať ani v danom skončenom mimosporovom konaní ani v inom sporovom konaní. V prípade súdom schválenej dedičskej dohody nemôže ísť o protiprávny úkon“. Súd následne uzavrel, že „Vzhľadom k uvedenému nie je možné domáhať sa neplatnosti súdom schválenej dedičskej dohody a ani ako predbežnú otázku nemožno riešiť prípadnú neplatnosť predmetnej dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva ani v zmysle § 39a Občianskeho zákonníka z titulu úžery, ani § 49a Občianskeho zákonníka z titulu omylu. Vyššie uvedené zároveň vylučuje vznik zodpovednosti žalovanej za škodu, ktorá mala vzniknúť žalobcovi v zmysle § 424 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti dobrým mravom“.

13.1. Z uvedeného vyplýva, že súdy nižšej inštancie sa v konaní odmietli vykonať dokazovanie smerujúce k preukazovaniu neplatnosti dedičskej dohody s odôvodnením, že po skončení dedičského konania, v ktorom dedičský súd schválil dohodu dedičov, už nemožno posudzovať jej prípadnú platnosť/neplatnosť, a to ani prejudiciálne v inom konaní.

13.2. Najvyšší súd poukazuje na to, že dedením sa rozumie všeobecný prechod práv a povinností po zomrelej osobe na iné subjekty - dedičov, s výnimkou prípadov, o ktorých ustanovuje Občiansky zákonník inak. Predmetom dedenia je majetok poručiteľa, ktorý sa označuje ako dedičstvo alebo pozostalosť. Napriek tomu, že dedičstvo prechádza na dedičov podľa samého práva okamihom smrti poručiteľa, platná právna úprava zachováva princíp úradnej ingerencie pri nadobudnutí dedičstva. Prejednanie dedičských vecí patrí do právomoci súdov s tým, že súd v konaní o dedičstve poverí notára, aby vo veci konal a rozhodoval (§161 CMP). Spôsoby rozhodnutia o dedičstve sú taxatívne vymedzené v zákone (§ 203 ods. 1 CMP). Jedným zo spôsobov je schválenie dohody o vyporiadaní dedičstva (§203 ods. 1 písm. c) CMP). Predpokladom uzavretia dedičskej dohody je existencia aspoň dvoch dedičov. K uzavretiu dohody sa vyžaduje konsenzus, teda súhlas (zhodná vôľa) všetkých dedičov, prípadne ich zástupcov. Formálnym potvrdením súhlasu s dohodou o vyporiadaní dedičstva je podpis účastníkov na listine, ktorá obsahuje jej znenie. Dohoda sa musí týkať všetkého známeho majetku patriaceho do dedičstva. Dedičská dohoda ponúka dedičom široké dispozičné oprávnenia. Ani dohoda, podľa ktorej by

jeden z dedičov nenadobudol z dedičstva nič, nie je v rozpore s dobrými mravmi. Dedičskú dohodu možno až do právoplatného skončenia dedičského konania meniť, odvolať alebo nahradiť novou dohodou (8Cdo 151/2018). Od dedičskej dohody bolo takisto možné odstúpiť (§ 48 Občianskeho zákonníka) v prípadoch, v ktorých to v hypotéze právnej normy predvída zákon, alebo keď sa na tom účastníci zmluvy vopred dohodli. Keďže dedičská dohoda nadobúda platnosť a účinnosť právoplatným schválením súdu, k odstúpeniu od nej mohlo dôjsť do času jej právoplatného schválenia dedičským súdom.

13.3. V danej veci žalobca v podanej žalobe (doručenej súdu 12.12.2022) namietol neplatnosť uzavretej dedičskej dohody s odstupom času 3 rokov od jej uzavretia (a právoplatného schválenia súdom - 7.12.2019), a preto správne súdy nižších inštancií posudzovali skutočnosť, či je možné namietat' neplatnosť dedičskej dohody potom, čo táto bola riadne (právoplatne) schválená súdom. Z obsahu spisu je potom nesporné, že dedičská dohoda uzavretá medzi žalobcom a žalovanou bola schválená súdom v súlade s platnými právnymi predpismi. Uznesenie, ktorým bola schválená dedičská dohoda je meritórnym rozhodnutím. Predmetné rozhodnutie sa stalo právoplatným. Z právoplatnosti súdneho rozhodnutia vyplýva, že rozhodnutie je momentom právoplatnosti zásadne nementiteľné. Preto výrok právoplatného rozhodnutia (dohoda dedičov) je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku (§ 226, § 228 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP). Odvolací súd správne uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, že rozhodnutie súdu nie je právnym úkonom a preto sa na rozhodnutie súdu nevzťahujú ustanovenia Prvej časti Štvrtej hlavy Občianskeho zákonníka (§§ 34 až 51). Znamenalo by totiž, že by sa opätovne rozhodovalo o otázke, o ktorej už bolo vo vzťahu medzi dedičmi právoplatne rozhodnuté. Preto samotná okolnosť existencie právoplatného dedičského rozhodnutia bráni tomu, aby súd v tomto sporovom konaní opätovne preskúmaval, hoci len prejudiciálne, platnosť dedičskej dohody. K rovnakým záverom dospel už dovolací súd aj v rozhodnutiach sp. zn. 7Cdo 501/2014, sp. zn. 4 Cdo 254/07, sp. zn. 4Cdo 13/2023.

13.4. Odvolací súd preto postupom, ktorým nevykonával dôkazy navrhnuté žalobcom na preukazovanie neplatnosti právneho úkonu - právoplatne súdom schválenej dohody o dedičstve (§37 ods. 1 Občianskeho zákonníka), na ktorých žalobca založil svoj procesný útok, nepredstavoval postup „denegatio iustitiae“, nakoľko žalobcom uvádzané skutočnosti o jeho zlom psychickom rozpoložení (psychickej poruche) spojenom s úmrtím jeho matky v čase uzatvárania predmetnej dedičskej dohody, k overeniu ktorých bol navrhnutý dôkaz, bol z dôvodov uvedených v bode 13.3 tohto rozhodnutia, bez relevantnej súvislosti s predmetom konania (sp. zn. 5Cdo/107/2019). Navyše žalobcovi nič nebránilo, sám v konaní takýto dôkaz predložiť v podobe súkromného znaleckého posudku, prípadne minimálne odborného vyjadrenia (§ 206 CSP). Odvolací súd potom dospel k správneému záveru, že v tomto súdnom konaní nebolo možné domáhať sa neplatnosti súdom schválenej dedičskej dohody a ani ako predbežnú otázku riešiť jej prípadnú neplatnosť s tým, že uvedené zároveň vylučovalo vznik zodpovednosti žalovanej za škodu, ktorá mala vzniknúť žalobcovi v zmysle § 424 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd správne uzavrel, že v konaní nebola preukázaná zodpovednosť žalovanej za škodu vzniknutú žalobcovi spôsobenú úmyselným konaním proti dobrým mravom len tým, že žalovaná pristúpila k uzavretiu dvojstrannej dohody o vyporiadaní dedičstva spôsobom, že ona nadobudla celé dedičstvo (včítane pasív) a to bez povinnosti výplaty žalobcovi ako druhému z dedičov. Žalobca v konaní nepredložil taký dôkaz, z ktorého by bolo možné vyvodiť, že zámerom žalovanej bolo výlučne poškodenie žalobcu, ktorý navyše podľa nej sám takúto dedičskú dohodu navrhol, čo mal súd podporené aj tým, že ju pred notárom uzavrel, podpísal a voči uzneseniu, ktorým bola schválená predmetná dedičská dohoda neuplatnil žiaden opravný prostriedok.

13.5. Zákon nevylučuje namietat' neplatnosť aj právoplatne súdom schválenej dedičskej dohody avšak podľa názoru dovolacieho súdu, tak možno urobiť len v rámci samotného konania o dedičstve, a to využitím mimoriadnych opravných prostriedkov, akým je napr. žaloba na obnovu konania. Žaloba na obnovu konania je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý smeruje proti právoplatným rozhodnutiam súdu. Obnova konania v systéme mimoriadnych opravných prostriedkov je upravená v Civilnom sporovom poriadku a oproti doterajšej právnej úprave zostala zachovaná. Civilný mimosporový poriadok obsahuje len niektoré ustanovenia o žalobe na obnovu konania. Na konanie podľa Civilného mimosporového poriadku sa teda použijú všeobecné ustanovenia Civilného sporového poriadku. Žaloba

na obnovu konania je prípustná aj proti právoplatnému uzneseniu vydanému v konaní o dedičstve, ak zmenu alebo zrušenie uznesenia nie je možné dosiahnuť inak (§ 75 CMP). Žaloba na obnovu konania je prípustná napr. v prípadoch ak sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy týkajúce sa strán a predmetu pôvodného konania, ktoré ten, kto podal žalobu na obnovu konania, bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci, príp. ak možno vykonať dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre stranu priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Žaloba na obnovu konania sa podáva v lehote troch mesiacov odvtedy, odkedy sa ten, kto podal žalobu na obnovu konania, mohol dozvedieť o dôvode obnovy, alebo odo dňa, keď ho mohol uplatniť. Žaloba sa však podáva najneskôr v lehote troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia (§ 403 CSP). Z uvedeného potom vyplýva, že aj neplatnosť dedičskej dohody možno (aj) po skončení dedičského konania napadnúť, a to najmä podaním žaloby na obnovu konania, ak nastala nová skutočnosť alebo sa objavili nové dôkazy, ktoré bez vlastnej viny nemohol účastník použiť v pôvodnom konaní. Žalobca mal teda po dobu troch rokov od právoplatného uznesenia súdu o schválení dedičskej dohody možnosť podať žalobu o obnovu konania, čo nevyužil (namiesto toho podal žalobu v tejto veci, v ktorom konaní, ako už bolo uvedené vyššie, súdy platnosť tejto dohody nemohli posudzovať). Dovolací súd zastáva názor, že ak bol žalobca schopný dňa 12.12.2022 podať žalobu v tejto veci, nič mu v danom čase nebránilo podať ani žalobu na obnovu konania (ktorú mohol podať do 7.12.2022). Platí potom, že postup účastníka, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť dedičské rozhodnutie súdu odvolaním (následne i dovolaním), príp. žalobou na obnovu konania uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu o schválení dedičskej dohody, sa prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv.

13.6. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil ústavnoprávne deficit v rámci zisťovania skutkového stavu veci, súdy nižších inštancií postupovali v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania, najmä zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP) a princípmi všeobecnej spravodlivosti. Zároveň pri zisťovaní skutkového stavu rešpektovali ústavno-procesné zásady (ako sú zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie obsahujú riadne odôvodnenie myšlienkového procesu hodnotenia dôkazov, zo záverov oboch súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov či zrejmeného omylu. Námietky žalobcu v tomto smere preto dovolací súd považoval z hľadiska prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP za neopodstatnené.

14. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu, v ktorom namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

15. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že podľa zásady úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

16. Uznesenie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.